

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 11/2005 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, till lag om ändring av kemikalielagen samt till lag om ändring av 44 kap. 11 och 12 § strafflagen

Till ekonomiutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 8 februari 2005 en proposition med förslag till lag om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor, till lag om ändring av kemikalielagen samt till lag om ändring av 44 kap. 11 och 12 § strafflagen (RP 279/2004 rd) till ekonomiutskottet för beredning och bestämde samtidigt att miljöutskottet skall lämna utlåtande i saken till ekonomiutskottet och bestämde samtidigt att miljöutskottet ska lämna utlåtande till ekonomiutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- konsultativ tjänsteman Tapani Koivumäki, handels- och industriministeriet
- lagstiftningsråd Leena Halila, justitieministeriet
- vice verkställande direktör Pekka Huttula, Olje- och Gasbranschens Centralförbund.

Dessutom har utskottet fått skriftliga utlåtanden från social- och hälsovårdsministeriet, miljöministeriet och Kemiindustrin rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en lag om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor. Den nya lagen ska ersätta lagen om explosionsfarliga ämnen från 1953. I den nya lagen ingår bestämmelser om industriell hantering och upplagring av alla farliga kemikalier, både de som är brand- och explosionsfarliga och de som är hälso- och miljöfarliga. Lagen ska också innehålla bestämmelser om explosiva varor samt om tillverkning, import, användning, överföring,

handel med, överlåtelse, innehav, upplagring, förvaring och förstöring av dem.

Genom reformen förs bestämmelser som nu ingår i förordning upp på lagnivå. Innebörden i bestämmelserna är i stort sett oförändrad.

Också kemikalielagen och 44 kap. 11 och 12 § i strafflagen föreslås bli ändrade.

Avsikten är att de föreslagna lagarna ska träda i kraft den 1 juli 2005.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet finner förslaget viktigt och motiverat. Lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor innehåller bestämmelser som ålägger verksamhetsutövarna skyldighet att inhämta information, skyldighet att välja och omsorgsplikt. Dessutom ingår bestämmelser om allmänna säkerhetskrav för placering, planering, anläggning, drift och underhåll av produktionsanläggningar.

Regeringen motiverar propositionen först och främst med att lagstiftningen måste anpassas till kraven i grundlagen. Regleringen ses därför över och ett stort antal bestämmelser i förordningar föreslås bli införda i lag. När bestämmelserna lyfts upp på lagnivå blir lagstiftningen dessutom tydligare och lättare att förstå.

Utskottet vill dock påpeka att reformen inte har åtföljts av någon bedömning av hur aktuell lagstiftningen är, eftersom tanken har varit att i första hand ta in de nuvarande bestämmelserna med oförändrat innehåll och att bara genomföra en lagteknisk reform. Det är viktigt, menar utskottet, att lagstiftningen om teknisk säkerhet också i materiellt hänseende är uppdaterad och stämmer överens med kraven på anläggningar som lagrar och hanterar kemikalier i sin omgivning. Framöver bör således också de materiella bestämmelserna i de aktuella lagarna ses över. Ett exempel är 6 kap. i det första lagförslaget, där räckvidden eventuellt kan behöva gälla kemikalieanläggningar i vid bemärkelse i stället för att som nu bara innefatta vissa aggregat som är bundna av de gällande skyldigheterna.

Utskottet menar att propositionen förtydligar fördelningen av ansvaret mellan myndigheterna i och med att ansvaret för industriell hantering och upplagring av kemikalier flyttas över från kemikalielagen som ingår i social- och hälsovårdsministeriets ansvarsområde till lagstiftning som ingår i handels- och industriministeriets ansvarsområde. Tillsynen över industriell hantering och upplagring av kemikalier på lokal nivå förs över på räddningsmyndigheten. Utskottet ser positivt på förslaget att delegera till-

synen till lokala enheter inom räddningsverksamheten. Samtidigt påpekar utskottet dock att det lokala räddningsväsendet måste få adekvata resurser för att ta hand om uppdraget. Också samarbetet mellan regionala och kommunala myndigheter bör få större uppmärksamhet särskilt under en övergångsperiod.

I 4 § i det första lagförslaget avgränsas tillämpningsområdet. Lagen tillämpas inte på transporter som sker utanför en produktionsanläggnings område och avses i lagen om transport av farliga ämnen eller på tillfällig upplagring som nära an knyter till transporterna. Detta innebär att lagen om transport av farliga ämnen och författningar på lägre nivå som utfärdas med stöd av den tillämpas på farliga kemikalier som tillfälligt förvaras i järnvägscontainer på bangården och på kemikalier som tillfälligt förvaras i hamnar.

Det har påpekats för utskottet att säkerhetsbestämmelserna och förfarandena vid tillfällig förvaring i samband med transporter inte är lika stränga som vid fast förvaring. Utskottet påpekar att situationen kommer att förbättras när lagen om ändring av lagen om transport av farliga ämnen (RP 274/2004 rd), som antogs av riksdagen den 8 mars 2005 träder i kraft. Enligt 12 § 2 mom. ska hamninnehavaren och den som utför lasthanteringstjänster i hamnen ha en aktuell säkerhetsutredning, om betydande mängder farliga ämnen transporteras via hamnen eller förvaras tillfälligt där. I 3 mom. sägs vidare att ett järnvägsföretag ska ha en aktuell säkerhetsutredning för den bangård genom vilken betydande mängder farliga ämnen transporteras. Det är lämpligt att tillämpningsområdena för regleringarna är tydligt åtskilda. Det är dessutom nödvändigt med avseende på det internationella regelverk som finns i botten. Oavsett detta vill miljöutskottet uppmärksamma ekonomiutskottet på behovet att se över lagstiftningen dels om stationära anläggningar, dels om transporter för att kraven i mån av möjlighet ska vara på samma nivå. En tydligt ansvarsfördelning mellan myndigheterna och centraliserade befogenheter har po-

sitiva effekter för segmenten mellan olika typer av lagstiftning när det gäller att undanröja oklarheter.

Utlåtande

Miljöutskottet anför

att ekonomiutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Helsingfors den 15 mars 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pentti Tiusanen /vänst
Rakel Hiltunen /sd
Tuomo Hänninen /cent
Inkeri Kerola /cent
Kari Kärkkäinen /kd
Jouko Laxell /saml
Mikaela Nylander /sv

Säde Tahvanainen /sd
Satu Taiveaho /sd
Unto Valpas /vänst
Ahti Vielma /saml
Pia Viitanen /sd
ers. Oras Tynkkynen /gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.